

QUESTIO XV.

Si pater celestis in dilectione inimicorum a nobis est imitandus, quomodo exoramus: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris?

105. RAVIS hic insurgit difficultas. Dum Christus Dominus nos invitat ad inimicorum dilectionem, ait: Ut sitis filii patris vestri, hoc est, ut imitemur celestem patrem, qui Solem suum facit exoriri super bonos, & malos. Et ita ait D. Augustinus lib. 1. de serm. Domini in monte, cap. 23. Cum autem ad nos vocat, ad similitudinem suam nos vocat, ut satis est explicatum superiori quaest. Tamen Christus Dominus, non ad Patrem orare docens, ait, ut dicamus: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Matth. 6. num. 16. Hoc est, juxta communem interpretationem, ut ibi dicam, ut Pater nobis remittat peccata nostra, nostrisque parcat delictis; sicut nos inimicis nostris, ac odio persequentibus remittimus injurias nobis illatas, ac opprobria inflicta. Ergo videtur ex Oratione Dominica, quod in remittendis injuriis nostrorum inimicorum, quodammodo nos non imitatur Deum, sed ipse potius nos aliquali modo imitatur, siquidem exoramus, ut dimittat, sicut nos dimittimus.

106. Sensus litteralis apertus, ac manifestus est, quod Deus, qui omnium est rerum exemplar, ac summa bonitas, a nobis est imitandus in remittendis injuriis, ac in inimicis diligendis. Et ita hic proponitur a Christo Domine. Qui Solem suum oriri facit super bonos, & malos; super justos, & injustos, qui maxime commendat suam charitatem in nobis, quia reconciliavit nos sibi, cum adhuc inimici essemus. Tamen jobemur exorare, ut dimittat nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris; non enim significat haec oratio certam regulam, ac mensuram, quam Deus teneat in remittendis peccatis, sed denotat quandam rationem motivam, qua Deus moveatur ad dimittendum, ut explicat D. Augustinus in Enchirid. c. 73. D. Cyrilianus de Orat. Dom. Chrysostomus, Euthymius, Beza, & alij loco suo citandi, quod ibi latius erit explicandum.

107. Tamen ad sensum mortalem veniunt verba D. Gregorij Nysseni Orat. 5. in Orationem Domini. Ordo, ait, quodammodo invertitur, ut audeamus sperare futurum, ut Deus noster facta imitetur. Et Theophylactus in cap. 6. Matth. Habet me Deus ut exemplar, & quod facio aliis, facis & mihi. Deus, qui totius bonitatis est fons, in inimicorum dilectione, injuriisque condemnandis a nobis est imitandus; ut sitis filii patris vestri: creatura tamen tantam adipiscitur per inimicorum dilectionem excellentiam, ac sublimitatem, ut Deus, qui omnium est rerum exemplar, eam quodammodo imitari videatur, ut ait Nyssenus, hac charitate in inimicos, tanta relucet in creatura, tantum sibi complacet divina bonitas in ea, ut dicatur a Theophylacto: Habet me Deus,

108. Ait Moyses Deuter. 18. num. 15. Prophetam de gente tua, & de fratribus, sicut me, suscitabit tibi Dominus Deus tuus, quem locum de Christo Domino explicat D. Petrus Actor. 3. numero 22. Prophetam suscitabit, tanquam me. Seu, ut explicat ibi Chrysostomus, Cajejanus, Lorinus, Mei similem. Quomodo ait Moyses, quod Christus veniens in mundum erit Propheta, quem Deus suscitabit tanquam me, seu mei similem? Potius videbatur dicitur, quod Christus erit Propheta, ad cujus similitudinem, ac imitationem ipse venit, nam Christus Dominus est omnium exemplar. Ergo quomodo ait Moyses, Christum futurum esse, tanquam me, seu mei similem? Immo, ut notat Eusebius lib. 3. de demonstratione, cap. 2. nullum aliud Prophetam invenimus de se hanc per respectum ad Christum Dominum similitudinem dixisse, nisi solus Moyses. Quare ergo, divino Spiritu afflante, rem de se Moyses pronuntiat tam mirabilem? Inter omnes Prophetas antiquos in ipso inimicorum dilectione maxime resplenduit, ut communiter colligunt Patres ex ejus oratione pro populo peccante: Aut dimittite eis hanc noxam; aut si non facis, dele me de libro tuo, Exod. 32. num. 32. ut jam supra dixi. Et charitas in inimicos, ac odientes tantam sublimitatem, excellentiamque praestat, ut homo ille, in quo praecateris antiquis dilectione hujusmodi enituit, ac irradiavit, promeruerit, ut ipsemet filius Dei, in terram descendens, cum omnium sit rerum exemplar, dicatur, quod ei similis venerit, & pro Moyse ipso honorando, aliquali nostro dicendi modo, quod eum habeat in exemplar, ut loquitur Theophylactus: Habet me Deus, ut exemplar. Nam si homo pro inimicis rogare nescit, quanto magis infinita Christi bonitas pro eis supplicabit.

QUESTIO XVI.

Quare Christus non solum nominet Patrem, sed addat: Qui in caelis est?

DUM Christus hic nominat Patrem, statim apposuit, qui in caelis est, quod explanat D. Thomas per operis sui majorem relucetiam. Quod magis enucleat Hugo. Deus dicitur esse in caelo, quia ibi maxime relucet ejus potentia, sapientia, bonitas; potentia in magnitudine; sapientia in pulchritudine; bonitas in motus uniformitate. Hoc Hugo. Glossa ait: In caelis, id est, in Electis, & Sanctis per gratiam.

Abulensis tamen ita explanat, quod Deus in multis locis in Scriptura dicitur esse in caelo, non quia proprius ejus locus sit caelum, nam cum sit spiritus, & immensus, nullo capitur loco; tamen homines putant vulgariter, esse in caelo, quia simplices non possunt capere rationes superiores, sed lege corporum multa mensurantur: & ideo

ideo dicitur esse in caelo, quia ibi peculiariter manifestatur; & quia, ut ait D. Paschasius lib. 3. in Math. sic denotatur, haereditatem nostram, quam ex hac filiatione a Deo Patre speramus, caelestem esse, & non terrenam. Et D. Augustinus lib. 2. de serm. Dom. in monte. Dicitur Patrem esse in caelo, ut meus nostra erigatur a terrenis ad caelum, ad caelestem Parentem.

111. Illa inter has rationes non est hic praetereunda, quod dum Christus hic agit de eximia sui caelestis Parentis in inimicos charitate, qui solem suum facit oriri super bonos, & malos; super amicos, & inimicos, de ipso ait, Qui est in caelis. Multoties Christus, Patrem nominans, non addit, Qui est in caelis, dum dicit regnum paratum, Quibus paratum est a Patre meo, Matth. 20. num. 23. Cum electos suos ad beatitudinem vocat: Venite benedicti Patris mei, Matth. 25. num. 34. Dum in horto exorat: Pater mi, si non potest hic calix transire a me, fiat voluntas tua, Matth. 26. num. 42. & saepe alibi. Cur ergo hic potius, quam alius in locis exprimit, Qui est in caelis? Magna Sacramento haec facta sunt. Manifestabatur hic in aeterno Patre eximia charitas in peccatores, ac inimicos, & ubi tanta prodibat dilectio, necessarium fuit, ut sedes, ac majestas ostenderetur amplissima; supremos enim divinae celsitudinis thronos hac maxime bonitate ostenditur, ac propalatur: & cum tanta sit inimicorum dilectio primum semper, ac praestantior occupat locum.

112. Ait Paulus Rom. 8. num. 34. Christus Jesus, qui mortuus est, immo qui & resurrexit, qui est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis. Venit hic tamen examinandum, cur Paulus multis in locis de Christo mentionem faciens hoc in loco insigniter commemorat, quod ipse sit ad dexteram Dei, quod frequenter in aliis locis non facit? Cur ergo hic eum dicit specialiter ad dexteram Dei? Sessio ad dexteram, communis hominum aestimatione, potiorum, ac nobiliorum locum importat: agebat autem Apostolus hic de eximia Christi erga amicos, & inimicos charitate, ut expendit D. Chrysostomus homil. 18. in Math. & ubi tanta in suos inimicos charitas explicabatur, opus fuit, ut praestantissimum, ac nobilissimum locum, quantum humanus potest capere intellectus, expressus, dictusque esset. D. Chrysostomus citatus. Quomodo dubitas, quemadmodum possibile sit, injurias donare confervis? non audisti eum in patibulo dicentem: Pater, dimittite eis? non audisti Paulum dicentem: Christus Jesus, qui mortuus est, qui & resurrexit, qui sedet ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis.

QUESTIO VI.

Quomodo dicatur, quod Pater Solem suum facit oriri super bonos, & malos?

PRIMA hujus rei litteralis ratio. Quia haec verba Dei clementiam, & benignitatem maxime ostendunt: nam Solem, & pluviam omnibus communicat, ac neminem excludit ab eis, utpote beneficia communia, ut dixi in expositione. Unde Tertull. lib. 2. adv. Marc. c. 17. pungit haereticum. Etsi, inquit, hoc testimonium Christi Sylaeva in Evang. Tom. 11.

si in Creatorem, Marcion de Evangelio eradere ausus est: sed ipse mundus inscriptus est, & ab omni conscientia legitur. Haereticus, ut Dei negaret benignitatem, de Evangelio testimonium hoc frustra expungit, mundus enim ipse totus est liber inscriptus, qui hanc Dei clementiam cunctis exponit, atque explanat.

Secundo, D. Augustinus lib. 1. de serm. Domini in monte cap. adducens illa verba Malach. 4. n. 2. Orietur vobis, timentibus nomen meum, Sol justitiae. Et illa impiorum verba Sapient. 5. n. 6. Iustitia lumen non illuxit nobis, & Sol non est ortus nobis; ait, S. Augustinus: Est in Scripturis nostris Sol justitiae, & sanitas in penis ejus. Iste est Sol, de quo dicitur sum impij: ergo erravimus a via veritatis, & justitia lumen non illuxit nobis, & Sol non ortus est nobis; quia cum adorem Solem, quem facit oriri super bonos, & malos, non est eis ortus Sol, qui solos illuminat bonos. Ecce Sol iste materialis, ut hic ait Christus Dominus, oritur super bonos, & malos; & tamen verus justitiae Sol exortus dicitur timentibus nomen meum; & iniqui ipsi fatentur: Iustitia lumen, & Sol est ortus nobis. Si Sol iste mundialis omnibus exoritur, & nullum respicit, cur etiam Sol justitiae non omnibus est exortus? Divinus Sol, ut omnibus illucisceret, omnique illuminaret, apparuit; sed impij ipsi, dum terrenis nimium indulgent, dum temporalibus toti se tradunt, spiritibus veri Solis radiis ipsi se privant ne ejus fruantur luce, & calore, neque ejus divinis participant influentiis, quae bonis communicantur, cum ad tantam se lucem disponant. Sol non est ortus nobis, quia cum adorem Solem, &c.

Tertio, D. Chrysostomus in hunc scilicet hom. 13. ait. Cuius potius, dicens. Super justos, & impios, quia omnia bona Deus, non propter omnes homines, dat super terram, sed propter paucos Sanctos. Contentus est enim magis, ut peccatores contra meritum suum bonis Dei fruantur, quam ut justos contra meritum suum a nobis ejus fruamur. Pater dicitur, quod Sol oritur super bonos, deinde super malos; & quod pluit super justos, deinde super injustos; quia Deus, tua propter bonos bona diffundit, & exinde in iniquos redundat; divina enim benignitas potius vult ut justis donis recreati cumulentur, quam quod impij perimantur, & pro bonis a peccatis eximendis non aestimat, quod etiam iniqui immunes ab omni clade evadant, ita suorum saluti consulit.

Quarto, Simon Cassianus lib. 1. cap. 27. attendit, ait, in omnibus divinam largitatem, qui Solem luminosum, totius mundi gaudium corporale omnium oculorum laetitiam, etiam a peccatoribus non abscondit, & pariter ad utilitatem bonorum, ac malorum facit, ut non sit inobtus malis; lucidus bonis, quamquam in Aegypto, ad confundendam se fidam Pharaonis, in tenebris stantibus Aegypti, Isaacis filius lux fulgebat; non tamen hoc fecit hostiliter, sed misericorditer satagem, Pharaonem, & Aegyptios ad cognitionem veritatis inducere, & ad poenitentiam provocare. Totus Deus benignitas est, & misericordia, qui Solem suum super bonos, & malos facit oriri; tamen aliquando ipsum malis occulit, ut factum est cum Pharaone, & Aegyptiis, his enim stantibus in tenebris, filius Israel Sol exortiebatur; hoc non erat hostiliter Aegypto persequendo, sed ut benignus pater, filios verberabat, ut correctione ad salutem, ac veritas cognitionem adduceret.

